

Interná smernica prevencie proti šikanovaniu na Gymnázium Pierra de Coubertina Piešťany

Túto internú smernicu vydáva riaditeľ Gymnázia Pierra de Coubertina Piešťany ako neoddeliteľnú súčasť Školského poriadku gymnázia. Smernica je vypracovaná v súlade s Metodickým usmernením č.7/2006 r. z 28.3. 2006 vydaného MŠ SR podľa § 14 odst. 1 zákona č. 596/2003 z.

Článok 1 Charakteristika šikanovania

Z dôvodu rozlíšenia, čo je a čo nie je šikanovanie, je potrebné venovať pozornosť definícii šikanovania.

Slovo šikanovanie pochádza z francúzskeho „chicane“, čo znamená opakované zámerné obťažovanie, prenasledovanie, týranie, manipulovanie, ponižovanie niekoho, kto sa nemôže alebo nedokáže brániť. Hlavným znakom šikanovania je nerovnováha moci/sily, pričom zahŕňa všetky formy psychického a fyzického násillia páchaného jedincom alebo skupinou voči obeti.

Za šikanovanie označujeme také správanie, keď jeden alebo viac žiakov úmyselne a opakovane ubližuje vybranému žiakovi, robí (hovorí) niečo, čo je mu nepríjemné. Môže sa prejavovať ako:

slovná agresia: nadávky, posmievanie, urážky, vyhrážanie, výsmech, nevhodné vtipkovanie a zosmiešňovanie obete;

fyzická agresia: strkanie, facky, kopance, bitie, navádzanie iných na bitku, vyhrážanie sa nožom, palicou, škrtanie, ťahanie za vlasy, pichanie kružidlom či ceruzkou;

iná agresia: poškodzovanie alebo skrývanie vecí obete, trhanie, ničenie pomôcok, či oblečenia, počarbanie zošita, učebnice, úloh, privlastňovaním si vecí obete;

psychické manipulovanie a týranie: zadávanie nezmyselných príkazov, nútenie k posluhovaniu ak noseniu rôznych vecí - desiata, cigarety, peniaze, šminky...

Rozvinuté šikanovanie sa neobjavuje zo dňa na deň. Má svoje zákonité etapy vývoja – od na prvý pohľad „nevinného“ štádia môže postupne vyústiť až do činnosti nadobúdajúcej parametre trestného činu, v krajnom prípade nie je vylúčená až samovražda obete ako dôsledok šikanovania.

1.stupeň: šikanovanie sa začína „nevinným“ ostrakizmom, ktorý sa prejavuje prevažne psychickými formami násillia - ignorovaním, prehliadaním obete, vylúčením zo skupiny, neustálymi miernymi nadávkami, posmievaním, ohováraním a intrigovaním, bráním desiaty alebo iných vecí. Ak sa obeť nedokáže brániť, nikomu to nepovie a nikto v triede sa ho nezastane, vzniká riziko druhého štádia.

2.stupeň: postupne, niekedy ako výsledok skúškového stresu, neistoty, nahromadenej agresie alebo len nudy agresorov sa začína objavovať a stupňovať fyzická agresia - občasné, ale opakované strkanie, potkýnanie, ťahovanie oblečenia, ťahanie za vlasy, podtrhávanie stoličky, odstrkovanie, bitky, facky vyhliadnutej obete. Ak to pedagóg ani rodič neodhalí alebo to podceňuje, obeť sa pod vplyvom strachu nedokáže brániť, ostatní v triede mu nepomôžu, šikanovanie sa zosilňuje a prechádza do ďalšej fázy.

3.stupeň: v triede sa vytvorí jadro - k hlavnému agresorovi sa pridajú ďalší, utvorí sa skupinka dvoch alebo troch šikanovateľov, ktorí už postupujú systematicky a cieľavedome s cieľom upevňovať svoju moc a vplyv nielen na vybranú obeť, ale aj na ostatných spolužiakov. Ak ani v tejto etape nedôjde k odhaleniu a riešeniu šikanovania v škole alebo na podnet rodiča vzniká ďalší stupeň – už rozvinutého šikanovania.

4.stupeň: k agresívnej skupinke sa pridávajú ďalší a zvyšok triedy začína obeť z rôznych príčin ignorovať a úplne vylučovať zo svojej spoločnosti, dokonca sa aj zúčastňovať na šikanovaní. Šikanovanie sa v „nakazenej“ triede v podstate akceptuje ako normálne správanie (nepísaný zákon), začína sa šíriť po celej škole a nadobúdať každodenný charakter.

5. stupeň: všetci rešpektujú normy „šikanovania“, agresori strácajú posledné zvyšky zábran, šikanovanie u nich môže nadobudnúť charakter závislosti a v škole „malej epidémie“, ktorej riešenie si vyžaduje veľa energie, pomoc odborníkov a navyše negatívne ovplyvní aj povest školy.

Typy agresorov- iniciátorov šikanovania (podľa M. Kolára)

1.typ: primitívny, hrubý, impulzívny, s problémovým správaním, s narušeným vzťahom k autorite, často ako výsledok agresie v rodine- telesné tresty. Forma šikanovania: tvrdá fyzická agresia, založená na strachu.

2. typ: slušný, kultivovaný, narcistický, úzkostný, rodinná výchova dôsledná, „vojenská“ bez lásky. Forma šikanovania: cielené a rafinované násilie, bez svedkov alebo cez prostredníkov.

3.typ: „vtipkár“, optimistický, obľúbený, sebavedomý, „ukecaný“ (bežná rodina, možná absencia duchovných a mravných hodnôt v rodine) Forma šikanovania: málo empatické násilie pre zábavu a humor.

Empatickým pozorovaním so záujmom o žiaka môže pedagóg zaregistrovať tieto, dlhšiu dobu pretrvávajúce, znaky správania obetí:

- prestávky trávajú osamotene, nemajú kamarátov (opakovane),
- počas prestávok sa vyskytujú čo najviac v blízkosti učiteľa,
- pôsobia smutne, neisto, ustrašene alebo plačlivo,
- často mávajú rozhádzané, špinavé, neusporiadané veci (v taške aj na lavici),
- začínajú sa opakovane vyhýbať škole – zvyšuje sa počet ich ospravedlnených a postupne aj neospravedlnených vymieškaných hodín,
- spolužiaci ich prehliadajú, odmietajú, nechcú vedľa nich sedieť, ani sa s nimi inak kontaktovať, napr. pri spoločných, či súťaživých činnostiach,
- začínajú „strácať“ pomôcky, peniaze a iné veci,
- desiatu opakovane „dobrovoľne darujú“,
- často navštevujú toaletu počas vyučovacej hodiny,
- vyhľadávajú „bezpečnú“ cestu domov, vyčkávajú, kým všetci spolužiaci neodídu.

Šikanovanie okrem toho, že ohrozuje duševné a fyzické zdravie žiaka, znižuje aj jeho výkon, má zásadný vplyv na jeho výchovno-vzdelávacie výsledky. Príčin šikanovania je viac - od tradičného tlaku spoločnosti (správať sa ako silný muž), motívu krutosti, ktorý spôsobuje potešenie pri utrpení inej osoby až po zvedavosť a nudu, spojenú s túžbou po vzrušujúcich zážitkoch.

Obeť tento stav dlhší čas trpí, nerozpráva o ňom, trápi sa, nedokáže sa sústrediť na vyučovanie, je nepozorná, smutná, má slabšie vyučovacie výsledky. Reaguje pasívne alebo agresívne na svoje okolie, postupne sa jej znižuje sebavedomie a sebaistota. Jej komplexy menejcennosti sa prehlbujú, neverí si a zlyháva vo viacerých činnostiach.

V rámci šikanovania a prevencie je dôležitá spolupráca medzi rodičmi a školou a centrom pedagogického a psychologického poradenstva a prevencie.

Využívať rodičovské združenia na zlepšenie informovanosti o problémoch šikanovania. Takéto rozhovory môžu byť zvlášť užitočné pre rodičov mladších žiakov. Poradte im, aby si všímali svoje

deti, aby ich počúvali ak sa budú sťažovať na šikanovanie. Vyzvite ich, aby vás o takýchto prípadoch informovali, aby ste ich mohli riešiť. Prediskutujte s nimi aké varovné signály si majú všimnúť. Vysvetlite im, že ak ich dieťa bude šikanovať iné pomôžete im tento problém riešiť.

Stratégia vyšetrovania

Cieľom vyšetrovania je získať odpovede na otázky: Kto je obeťou, prípadne koľko je obetí? Kto je agresorom, alebo koľko je agresorov? Kto je iniciátorom? Kto je aktívnym účastníkom? Ako, kedy, kde a čo konkrétne agresori robili obetiam? Ak sa učiteľ rozhodne vyšetrovať šikanovanie, musí si uvedomiť, že je to veľmi závažná a ťažká úloha. Je preto potrebné robiť si poznámky o tom kto, čo, kedy a ako komu robil, s pripojenými poznámkami, kto? čo? povedal – tieto informácie samozrejme nezverejňuje. Takáto dokumentácia je potrebná v prípade sťažností rodičov agresorov a je potrebná v ďalších krokoch.

Článok 2.

Prevencia šikanovania

Prevencia šikanovania – stratégia našej školy:

1. Základným opatrením je dôsledné dodržiavanie zásady: „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách.“
2. Dôsledne informovať žiakov a rodičov o vnútornom poriadku školy, kde sú zakotvené pravidlá správania žiakov. Šikanovanie v škole nebude tolerované! Zároveň poriadok školy obsahuje sankcie pri ich porušení, o ktorých sú žiaci a rodičia informovaní.
3. Nepodceňovať prejavy šikanovania. S negatívnymi dôsledkami šikanovania a nevhodného správania pre obeť i agresorov oboznámiť všetkých žiakov, učiteľov, zamestnancov i rodičov, ako aj so sankciami v prípade porušenia pravidiel školského poriadku.
4. Venovať pozornosť vytvoreniu príjemnej a bezpečnej klímy v škole.
5. Prieskum na škole robiť priebežne /po dohode s rodičmi/formou dotazníkov, rozhovormi s deťmi, dotazníkmi pre učiteľov, pozorovaním.
6. Informovať o možnosti nahlásiť podozrenie alebo prejav šikanovania prostredníctvom kontaktnej osoby, prípadne triednemu učiteľovi, učiteľovi, ktorému dôverujú a formou schránky dôvery.
7. Využiť preventívne stratégie:
 - a) zamerať pozornosť na nových žiakov
 - b) vytvárať zdravú klímu v triede založenú na úcte k sebe i druhým, na spolupráci, komunikácii, vedieť riešiť konflikty a pod. Využívať hry a cvičenia, skupinové práce, diskutovať, učiť nenásilne riešiť konflikty a podobne
 - c) zvyšovať sebavedomie detí /pochvaly, ocenenia za školskú a mimoškolskú prácu/
 - d) dôsledne dodržiavať dozor pred vyučovaním, cez prestávky, po vyučovaní i v čase mimo vyučovania v priestoroch, kde by k šikanovaniu mohlo dochádzať, a v školskej jedálni.
 - e) viesť žiakov k zdravému spôsobu života, rozvíjať záujmy žiakov.
6. Viesť písomné záznamy o riešení konkrétneho prípadu.

Postup pri riešení šikanovania:

1. Zaistiť ochranu obetiam.
2. Individuálny rozhovor s obeťou, môžu povedať, napísať, nakresliť, čo sa stalo.
3. Individuálny rozhovor s agresorom, nech napíše, čo sa stalo, príp. nakreslí.
4. Prediskutovať s útočníkom čo sa stalo, ako porušil pravidlá správania
5. Nájsť vhodných svedkov /nikdy nekonfrontovať obeť a agresora!!!/
6. Kontaktovať rodičov, rozhovor osamote s rodičom obeť a rodičom útočníka.
7. Viest' o šikanovaní záznam s popisom mien, prostredia, času, spôsobu, frekvencie, príčiny, záverov, postihov. Neuznávať falošné výhovorky o nehode, zo srandy, bola to iba hra a pod.
8. Ak bolo dieťa zranené, vyfotografovať zranenia.
9. Kontaktovať CPPPpP, príp. políciu.
10. Naučiť dieťa obranné stratégie.
11. Využiť anonymný dotazník

Ak ide o skupinové násilie:

1. Okamžite pomôcť obetiam.
2. Dohodnúť sa s riaditeľom školy a učiteľmi na postupe.
3. Viest' vlastné vyšetrovanie.
4. Izolovať od seba agresorov – bez možnosti dohody na výpovedi.
5. Pokračovať v pomoci obeť.
6. Kontaktovať rodičov, individuálne rozhovory s rodičmi obeť a agresora
7. Kontaktovať CPPPpP.
8. Pri podozrení na spáchanie prečinu alebo trestného činu nahlásenie polícii.

Opatrenia na riešenie situácie:

Pre obeť:

- a) možno odporučiť rodičom obeť spoluprácu s PPP, vyhľadať odbornú pomoc
- b) zorganizovať skupinový program riaditeľom školy v spolupráci s CPPPpP
- c) zvýšiť informovanie rodičov.

Pre agresorov:

- a) odporučiť rodičom vyhľadať odbornú pomoc
- b) zníženie známky zo správania
- c) preloženie žiaka do inej triedy
- d) výchovné opatrenia: napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, riaditeľom školy
- e) odporučiť rodičom dobrovoľný diagnostický pobyt dieťaťa v diagnostickom centre, oznámenie na úrad práce, oznámenie polícii, ak je podozrenie zo spáchania priestupku alebo trestného činu.

Záver:

- Dodržiavať metodické usmernenia k prevencii a riešeniu šikanovania.
- Pri podozrení na šikanovanie dôsledne spolupracovať s rodinou obeť a útočníka.
- Dodržiavať taktný prístup a zachovanie dôvernosti informácií.
- Spolupracovať s CPPPpP.
- Spolupracovať s políciou.
- Dôsledne zamedziť akejkoľvek forme násilia, týrania a zneužívania detí a dbať na kriminálnu prevenciu detí.

Článok 3
Vypracovanie smernice

Smernicu vypracoval riaditeľ školy Mgr. Ivan Luknár.

Článok 4
Platnosť smernice

Smernica nadobúda platnosť 22.11.2009

Túto smernicu prerokovala pedagogická rada: 02.19.2015

Mgr. Miroslava Hanková
riaditeľka školy